

Krzysztof Kubiak

XXXV Kongres Międzynarodowej Komisji Historii Wojskowości

Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego 4, 260-261

2009/2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

XXXV Kongres Międzynarodowej Komisji Historii Wojskowości

W dniach od 30 sierpnia do 5 września 2009 roku w północno-portugalskim, położonym nad rzeką Douro, mieście Porto odbył się XXXV Kongres Międzynarodowej Komisji Historii Wojskowości. Tematem głównym Kongresu była „Wojna w epoce napoleońskiej”. W kontekście przewodniej myśli obrad wybór miejsca organizacji Kongresu nie był przypadkowy. W czasie francuskiej inwazji na półwysep iberyjski tereny północnej Portugalii stały się sceną wyjątkowo zaciętych walk, a obrona Porto w 1809 roku weszła do kanonu narodowej mitologii. Zaświadcza o tym między innymi pomnik wzniesiony na centralnym placu miasta – przedstawia on mianowicie dumnego lwa (symbolizującego połączone siły portugalsko-brytyjskie) siedzącego na powalonym francuskim orle.

Oficjalne otwarcie Kongresu dokonane przez przewodniczącego Międzynarodowej Komisji profesora Luca de Vosa (Belgia) i przewodniczącego Portugalskiej Komisji Historii Wojskowości generała porucznika Alexandra de Sovsa Pinto poprzedzone zostało przez posiedzenia „kierunkowych” podkomisji: bibliograficznej, archiwalnej i edukacyjnej.

Zauważyć należy, że Międzynarodowa Komisja Historii Wojskowości (International Commission of Military History, ICHM) jest organizacją afiliowaną przy UNESCO, a doroczne Kongresy są wydarzeniami światowej rangi. Przewodniczącym Komitetu Honorowego w Porto był prezydent Republiki Portugalii, profesor Anibal Cavaco Silva, a w jego skład wchodził: premier, ministrowie kultury, spraw zagranicznych, obrony, nauki, szef Sztabu Generalnego i dowódca trzech rodzajów sił zbrojnych.

W trakcie Kongresu przedstawiono kilkadziesiąt referatów poświęconych – w zdecydowanej większości – różnym aspektom wojen napoleońskich. Z polskiego punktu widzenia za szczególnie interesujące uznać należy artykuły zaprezentowane przez naszych skandynawskich sąsiadów. Obszar północny znajdował się na peryferiach napoleońskiej zawieruchy, ale zachodziły tam procesy o dalekosiężnych konsekwencjach. Tymczasem nasza historiografia nie poświęcała im zbyt wiele uwagi.

Wspomnianej problematyce poświęcone były wystąpienia: Lasse Lakonena (Finlandia) „Wojna fińska w kontekście wojen napoleońskich”, Mortena Nordhagena Ottosena (Norwegia) „Udział ludności cywilnej w wojnach skandynawskich 1807-1814”, Karstena Skjolda Petersena (Dania) „Duńsko-francuskie plany inwazji Skanii wiosną 1808 roku czyli jak hiszpańskie oddziały zakończyły swój szlak bojowy w Skandynawii”, Ole Frantzena (Dania) „Armia duńska i kampania w północnych Niemczech 1813”, Martina Hardstedta (Szwecja) „Walka w odległych rejonach – rosyjski i szwedzki system zaopatrywania wojsk podczas wojny 1808-09”. Poza „kanoniczne”, polskie postrzeganie wojen napoleońskich wykraczały też inne referaty, spośród których za jeden z najbardziej interesujących uznać należy materiał przedstawiony przez Andre Wesselsa (Republika Południowej Afryki) „Afryka Południowa i wojny napoleońskie. Analiza porównawcza brytyjskiej okupacji Przylądka Dobra Nadziei w roku 1795 i 1806”.

Znacząca część obrad Kongresu poświęcona była francuskiej inwazji na Półwysep Iberyjski, wpływowi wojen napoleońskich na sytuację w Afryce Północnej (z interesującym blokiem referatów wystąpili badacze z Maroka i Tunezji), czy też globalnemu wymiarowi wojen napoleońskich. „Polski głos” na Kongresie stanowiły wystąpienia prof. dra hab. Tadeusza Paneckiego „Polacy w Wielkiej Armii” i dra hab. Krzysztofa Kubiaka „Polskie oddziały na San Domingo. Nieznany epizod wojen napoleońskich”.

Zauważyć należy, że w Kongresie uczestniczyli nie tylko przedstawiciele środowiska akademickiego, ale również organizacji o hobbistycznym bardziej charakterze, takich jak na przykład Międzynarodowego Stowarzyszenia Napoleońskiego z jego przewodniczącym Davidem Markhamem (Stany Zjednoczone). Skłania to ponownie do zastanowienia się nad fenomenem Cesarza, będącego spośród „ludzi miecza” najbardziej chyba znaną i popularną postacią w historii, której nie przesłania nawet Che Guevara (będący jednak bardziej ikoną kultury masowej, niż „wojownikiem i wodzem” sensu stricto. Konkluzję powyższą potwierdził referat Kyoichi Takigawy (Japonia) „Popularność i postrzeganie Napoleona w Japonii”.

Tradycją jest, że narodowa Komisja Historii Wojskowości organizująca Kongres wykorzystuje tę sposobność do zapoznania uczestników z własnymi siłami zbrojnymi. Portugalczycy cel ten osiągnęli organizując wizytę w IV Pułku Artylerii Lekkiej stacjonującym w starym, poklasztornym kompleksie koszarowym znajdującym się w centrum Porto, na wysokim brzegu rzeki Douro oraz w X Pułku Piechoty, którego baza nosząca nazwę San Jacinto zajmuje koniec laguny znajdującej się w pobliżu miasta Aveiro. Podkreślić należy, że w armii portugalskiej struktura pułkowa pełni funkcje administracyjne. X Pułk Piechoty jest więc niejako bazą, w oparciu o którą działa II Batalion Powietrzno-Desantowy, będący w narodowej strukturze operacyjnej, częścią Brygady Szybkiego Reagowania. W układzie sojuszniczym wchodzi on w skład sił odpowiedzi NATO. Wizyta w X pułku obejmowała pokaz sprawności spadochroniarzy – żołnierze zrealizowali epizod taktyczny polegający na uwolnieniu zakładników pochwyconych przez rebeliantów „gdzieś w Afryce”.

Następny Kongres Międzynarodowej Komisji Historii wojskowości odbędzie się na przełomie sierpnia i września 2010 roku w Amsterdamie. Jego tematem będą doświadczenia wojen partyzanckich i działań przeciwpartyzanckich.

Krzysztof KUBIAK
Dolnośląska Szkoła Wyższa